

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

07.01.2020 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

В. Монитор

✓ Васил Велев: Работещите в Южна България с два пъти повече болнични от Северна

Скъпият ток за бизнеса означава и по-ниски заплати за служителите

Всяка година губим 50 000 души на пазара на труда, казва в интервю на "Монитор" председателят на Асоциацията на индустриалния капитал.

- Г-н Велев, как премина срещата с правителството, на която трябваше да дискутирате мерките, залегнали в националното споразумение?

- Всъщност на тази среща се ограничихме върху темата енергетика и какво следва от Зеления пакт за България. В петък ще продължим диалога и по останалите теми с участието на социалния и финансовия министър. Засега разговорите са конструктивни, но е твърде рано да говорим за резултати.

- Какви реформи смятате, че трябва да бъдат извършени? В споразумението има 40 точки.

- Ние сме се ограничили върху тези въпроси, по които има консенсус между работодатели и синдикати. Най-злободневен е въпросът с енергетика и климат. Той е свързан и с останалите теми в някаква степен - като социалните въпроси, демография, бизнес климат.

- Споменахте енергетика, преди няколко дни отново заявихте, че сме сред страните с най-висока цена на тока. Какви мерки трябва да се предприемат?

- Всъщност, ако погледнете данните, ще видите, че и във вторник сме третата страна с най-висока цена за ден напред. За цялата минала година пък сме с втората най-висока цена след Гърция. Но там се включват и някои мрежови такси, които ние ги плащаме отделно. Там включват в цената на активната енергия и някои такси. И като ги премахнем, всъщност се оказва, че България е с най-висока цена в Европа. Това се вижда и от фактурите. Това безспорно влошава конкурентоспособността на индустрията ни.

- Кои са проблемите всъщност?

- Проблемите са в недостатъчното и неправилно предлагане на борсата. Ние твърдим, че цените продължават да се манипулират по този начин, тъй като пазарът е тесен. Затова настояваме да се уеднаквят. Тук не говорим да държим някакви ниски цени, напротив - целта е да са като в другите страни от ЕС. Другата причина е изкупуване на енергия с ТЕЦ „Марица-изток 1“ и „Марица-изток 3“. Те товарят допълнително цената с още 10,70 евро за мгв/часа. Нито една друга държава в Европа не добавя, защото няма такава неправомерна, непозволена от европейското право държавна помощ чрез преференциални цени за такива въглищни централи.

- Какво ще се случи, ако се продължава по този начин?

- Въпросът е дали трябва да се продължава по този начин. Първо, това е неправомерна държавна помощ. Цените са преференциални, а не пазарни. Затова и тези договори трябва да бъдат прекратени. Европейският начин за оказване на такава подкрепа е изготвянето на механизъм за капацитети. Той се изработва, одобрява се от ЕК и на база на това се провеждат търгове, в които участват и чуждестранни централи, не само български. Тези с по-добри цени получават такава държавна помощ. Така че би следвало да се прекратят договорите на тези две централи, да участват в търг и ако спечелят, да получат помощ. Но фактически няма да са в такива огромни размери - 702 млн. лева за една година. Това увеличава цената на електроенергията за вътрешен пазар.

- Обсъдихте ли този въпрос с правителството вече?

- Да, и настояваме да бъде решен. Това товари и работниците, и служителите. Когато плащаме по-скъп ток, остават и по-малко пари за заплати. Скъпият ток товари и бита.

- Друг отворен въпрос, който касае и служителите, и бизнес, е болничните. Ще се намери ли решение?

- Този въпрос е за отделно обсъждане. Но тук няма едно решение, което да ограничи измамите. Нужни са комплексни мерки. Всеки има своите предложения. На първо място е нужно да се електронизира издаването на болнични. Работодателят трябва да получава информация за издаването на лист на момента, а не след няколко дни. Така ще можем да планираме негов заместник. Това е една от мерките. Дългосрочните са съвсем различни - да се увеличи контролът, защото има райони, в които болничните листове са два пъти повече на глава от населението, отколкото в други области. Очевидно там нещо не е наред.

- В кои региони?

- Като цяло в Южна България боледуват повече, отколкото в Северна. Кюстендил, Пазарджик, София-град са с два пъти повече издадени болнични листове, отколкото Добрич. Трябва да се провери дали става дума наистина за проблеми със здравето или за измами. Така че са нужни набор от решения, защото ощетява коректните служители.

- А обсъждано ли е наистина в работната група 1 час извънреден труд да се полага законно?

- Такова предложение конкретно няма направено. За извънредния труд има общ текст, който е съгласуван между нас. Той е за привеждане на правните регулации в съответствие с Конвенция 1 на МОТ за работното време и директива 2388 на ЕС относно някои аспекти на организацията на работното време. Според европейската директива няма годишен лимит. Ние настояваме изобщо да отпадне. Това е въпрос, по който отдавна преговаряме.

- Само преди няколко дни ¼ от фирмите заявиха, че нямат достатъчно кадри. Как ще се реши проблемът с дисбаланса на пазара на труда? Какво предвиждате - ще наемат ли кадри от чужбина, или ще заложите на увеличение на възнагражденията?

- Липсата на кадри е най-острият проблем и е от години за бизнеса и всички фирми го посочват в анкетите. Така че той няма да се реши от само себе си.

- Увеличението на заплатите решение ли е?

- Това се прави. За миналата година имаме 12% ръст на разходите за труд при ръст на производителността от 3,5%. Виждате, че възнагражденията растат в пъти повече. В Германия възнагражденията са в пъти по-големи и има остър недостиг на кадри. Ние си въобразяваме, че ако се вдигнат рязко заплатите, това ще реши проблема. Но не е така, защото ще фалират фирми. В Германия и Полша решават проблема чрез облекчаване на трудовата имиграция. Приеха агресивни разпоредби в тази посока. Освен че изсмукват кадри от Източна Европа, погледите са отправени вече към Индия, Мексико, Виетнам, Филипините. Така че трябва да правим това. Всяка година губим 50 000 души на пазара на труда. Това започна от няколко години.

- Какво имате предвид?

- 45 000 души губим по демографски причини, а 5000 поради отрицателна нетна миграция. Това означава, че 5 хиляди по-малко се връщат в страната, отколкото я напускат. Но другите 45 000 са поради демографски причини - родени са по-малко хора. Преди 90-та година се раждаха по 120 000, а след това по 70 000 души. Има голям спад в раждаемостта. Това няма как да се замести с високи заплати.

- А притесняват ли се от рецесия, тъй като се заговори усилено напоследък?

- Факт е, че световната икономика се забавя. Прогнозата за нашата страна е също за такова забавяне, въпреки че ЕК ни отрежда челно място като ръст на БВП. Но той ще е по-малък от миналогодишния. Само че това ще се дължи повече на ръста на потреблението, отколкото на ръста за износ. В отделни икономически сектори тази година ще има стагнация - например в машиностроенето, автомобилостроенето... Ако това не се промени, няма как нашата индустрия да се развива, тъй като 2/3 от износа ни е за ЕС за този пазар.

Визитка:

Роден е на 1 април 1959 г.

Завършил е Техническия университет в София, специалност "Автоматика"

Бил е преподавател по "Управление на нестопански организации" в Университета за национално и световно стопанство

Последователно е бил изпълнителен директор на фондация "Еврика", управляващ съдружник на "БИК Холд", а от 1999 г. е изпълнителен директор на "Стара планина Холд" АД.

[В. Банкеръ](#)

✓ Българският бизнес плаща най-скъпия ток в ЕС

Токът за индустрията в България все още е рекордно скъп. Синдикатите и работодателските организации предупредиха, че спекулата с тарифата на свободната борса продължава и това ще забави икономиката.

"Газовата борса е по-различна. Цената на електроенергията, когато заработи борсата, беше сравнително ниска. А сега сме с най-високата тарифа за индустрията в целия Европейски съюз, като прибавим и доплащанията, които правим за неправомерната държавна помощ за „Марица изток 1“ и „Марица изток 3“ – двете т.нар. американски централи. Що се отнася до природния газ, очакваме от борсата да доведе до намаляване, а не до увеличаване на цената му. От първите дни на тази година отново сме с най-висока цена в ЕС", обясни председателят на АИКБ Васил Велев.

Според изчисленията на бизнеса през цялата 2019 г. ние сме с втората най-висока цена на свободния пазар в Европа. Само в Гърция токът е по-скъп. Велев обаче разясни, че на практика едно българско предприятие плаща повече, отколкото същото в Гърция, тъй като там в тарифата се включват и някои мрежови такси, които у нас се плащат допълнително.

"Проблемите в енергетиката са няколко. Единият е концентрация и манипулация на пазара на електроенергия, който ще отпадне по линия на увеличаване на свързаността на нашата борса с борсите и преноса на енергия в целия ЕС. Очакваме това да се случи през втората половина на следващата година. Тогава този монополист, който е на нашия пазар, няма да има мощта да манипулира пазара в Общността. Но и в този случай ще остане надбавката от 10.70 евро на мегават час в резултат на неправомерната държавна помощ на американските централи", уточни Васил Велев.

[В. Дума](#)

✓ Само в Гърция токът за бизнеса е по-скъп

Токът за индустрията в България все още е рекордно скъп. Това заяви пред Нова телевизия председателят на Асоциацията на индустриалния капитал в България, Васил Велев. Според него спекулата с тарифата продължава и това ще забави икономиката. "Сега сме с най-високата тарифа за индустрията в целия Европейски съюз, като прибавим и доплащанията, които правим за неправомерната държавна помощ за "Марица изток 1" и "Марица изток 3" - двете т.нар. американски централи. През цялата 2019 г. ние сме с втората най-висока цена на свободния пазар в Европа. Само в Гърция токът е по-

скъп. Там в тарифата се включват и някои мрежови такси, които ние плащаме допълнително. Т.е. ние имаме категорично най-високата цена и това е проверено. Едно българско предприятие плаща повече, отколкото същото в Гърция", заяви той. Велев коментира, че проблемите в енергетиката са няколко. Единият е концентрация и манипулация на пазара на електроенергия, който трябва да отпадне по линия на увеличаване на свързаността на нашата борса с борсите, и преноса на енергия в целия ЕС. "Очакваме това да се случи през втората половина на следващата година. Тогава този монополист, който е на нашия пазар, няма да има мощта да манипулира пазара в Общността. Но и в този случай ще остане надбавката от 10,70 евро на мегават час в резултат на непропорционалната държавна помощ на американските централи", каза Велев.

[БНТ](#)

✓ Добрин Иванов, АИКБ: От 150 на 300 часа да се увеличи извънредният труд

От 150 на 300 часа да се увеличи извънредният труд - тази промяна предлагат работодателите в Кодекса на труда. Синдикатите се противопоставят на тази идея. В сутрешния блок на БНТ представители на индустриалния капитал и КТ "Подкрепа" сблъскаха позициите си. Синдикатите смятат, че трябва да се назначат повече работници вместо да се полага извънреден труд и имат съмнения доколко работодателите ще са коректни. Другата страна твърди, че в България няма достатъчно работна ръка.

Добрин Иванов - изпълнителен директор на Асоциацията на индустриалния капитал в България: В сегашната ситуация на пазара на труда има дефицит на работна ръка, има липса на квалифицирани специалисти, на високо квалифицирани специалисти. Напоследък и на ниско квалифицирани, въобще на всякаква работна ръка. В такъв случай, ако искаме да имаме ръста на brutния вътрешен продукт, това не може да бъде осъществено чрез количествено увеличаване на работещите, а единствено чрез повече работа.

Валери Апостолов, КТ "Подкрепа": Разбираемо е искането на работодателите да се увеличи извънредният труд, като това да стане с колективен трудов договор, щото това са мотивите, които ние слушаме, но вие и аз знаем, че съвсем лесно е всеки работодател да си направи така наречения работодателски синдикат с няколко души работници и да прокара искания и виждания каквито на него са му удобни.

Вижте повече във [видеото](#).

[News.bg](#)

✓ АИКБ: Ако искаме увеличаване на БВП, трябва да се увеличи и извънредният труд

И в държавния, и в частния сектор се иска с по-малко на брой работници да се свърши цялата работа, защото ще се спести финансов ресурс, но се стига до злоупотреби с отчитането и заплащането на извънреден труд.

Това заяви пред БНТ Валери Апостолов от КТ "Подкрепа" по повод създадената работна група на правителство, синдикати и бизнес, която обсъжда да бъде увеличен извънредният работен труд от 150 на 300 часа годишно. Това ще доведе до увеличаване на извънредният труд с един час и до 9-часов работен ден.

Апостолов даде пример с Унгария, където в края на 2018 г. имаше масови протести, защото се поиска въвеждането на такъв закон, който бе наречен "робски закон".

Представителят на синдиката каза още, че са алармирали, че 50% от труда, който се полага, не се отчита и второ - не се заплаща. Затова синдикатите са категорично против промяната, която бизнесът иска.

От своя страна Добрин Иванов, изпълнителен директор на Асоциацията на индустриалния капитал в България защити обратната теза (АИКБ).

"Целта не е с едно и също количество хора да се свърши повече работа, защото в момента има дефицит на работна ръка на пазара на труда и липса на квалифицирани специалисти. В такъв случай, ако искаме ръст на БВП, това не може да бъде осъществено чрез количествено увеличаване на работници, а чрез повече работа и увеличаване на количеството на положения труд", каза Иванов.

Той категорично обяви, че не е съгласен с опонента си, че извънредният труд е нещо, което е догма.

"Той е забранен от Кодекса на труда, но е доброволен и не може да се положи без съгласие на работника", каза Иванов и посочи как е по закон - ако се полага извънреден труд в почивни дни - 50% в работни дни - 75% в почивни дни и 100% на официални празници.

От своя страна Валери Апостолов посочи, че например в транспорта извънредният труд води до злоупотреби, а Европа върви към обратното - 35-часова работна седмица.

Добрин Иванов от АИКБ уточни, че работният ден няма да стане 9 часа, а това ще се отнася само за предприятията, където има нужда, като например сферата на отбраната, аварийни ситуации и т.н.

[БНТ](#)

✓ **Премиерът Борисов и посланик Херо Мустафа обсъдиха партньорството България-САЩ**

Министър-председателят Бойко Борисов проведе среща с посланика на САЩ Херо Мустафа. Фокус на разговора беше предстоящата Първа сесия на Стратегическия диалог България-САЩ, която ще се проведе на 8 януари у нас с участието на заместник-държавния секретар по политическите въпроси на САЩ Дейвид Хейл и ръководената от него делегация.

В рамките на срещата беше обсъдено стратегическото партньорство между България и САЩ, по отношение на което беше приета рамка с конкретни области на сътрудничество по време на визитата на Борисов в Белия дом през ноември миналата година.

"Стратегическият диалог България-САЩ е от изключително значение за развитието на отношенията между двете страни. Целта е чрез надграждане на партньорството да бъдат постигнати конкретни резултати в ключови области от взаимен интерес като сигурност и отбрана, борба с тероризма, енергийна сигурност, правоприлагане, образование, връзки между народите", изтъкна премиерът Борисов.

В хода на разговора бяха отбелязани установените отлични отношения между България и САЩ в областта на сигурността и отбраната както по двустранна линия, така и в рамките на НАТО. Дискутирани бяха още въпроси от сферата на върховенството на закона.

Премиерът акцентира, че страната ни има интерес от още по-силно задълбочаване на търговско-икономическите отношения със САЩ като се запази положителната тенденция за устойчив растеж на двустранната търговия.

Подчертана беше важноста на сътрудничеството между България и САЩ в сферата на енергетиката, което има потенциал да допринесе за укрепване на енергийната сигурност на страната ни и диверсификация на енергийните източници и маршрути, включително посредством внос на втечен природен газ.

Премиерът Борисов и посланик Мустафа обсъдиха още актуални теми от международния дневен ред. На срещата присъства също Джесика Ким, постоянен съветник по юридическите въпроси към Посолството на САЩ в България.

✓ **Иван Гешев разпореди на МВР и ДАНС съвместна проверка за боклука**

На 06.01.2020 г. главният прокурор Иван Гешев разпореди на министъра на вътрешните работи и на председателя на ДАНС извършване на съвместни проверки за спазване на Закона за управление на отпадъците и на Закона за опазване на околната среда от притежателите на отпадъци на територията на страната. Това съобщиха от пресцентъра на прокуратурата.

Проверката е разпоредена с цел извършване на преценка за наличие на предпоставки за упражняване на правомощията на Прокуратурата на Република България.

В хода на проверката следва да бъдат установени всички „притежатели на отпадъци“ по смисъла на §1, т.29 от ЗУО на територията на Република България, като се изискат и приложат следните документи - разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО за съответната дейност и площадка и др. Ще бъде извършена проверка за спазване на задълженията на лицата по т.1 по чл. 8, ал.2 от ЗУО. Разпоредено е да бъде изисквана информация за извършвани проверки от контролните органи на лицата по т.1 – съответните РИОСВ и кметове на общини, и предприети мерки, в случай на установени нарушения.

Главният прокурор Иван Гешев е указал при непосредствено установяване на данни за извършено престъпление от общ характер, незабавно да се уведоми и съответната компетентна прокуратура.

✓ **ЕС и НАТО призоваха Иран за съдържаност**

Европейският съюз и НАТО призоваха за деескалация на напрежението в Иран след убийството на генерал Касем Сюлеймани. Брюксел изрази съжалението си от намерението на Техеран да се оттегли от ядреното споразумение от 2015 година. Генералният секретар на НАТО Йенс Столтенберг свика вчера спешно заседание на посланиците на страните от пакта, за да обсъдят ситуацията.

Засега нито ЕС, нито НАТО имат полезни ходове в този конфликт. От една страна, Европейският съюз от години се опитва да спаси ядреното споразумение, което както вече стана ясно, САЩ напуснаха. В тази ситуация Брюксел не е категоричен нито по отношение на Вашингтон, нито по отношение на Техеран.

Генералният секретар на НАТО Йенс Столтенберг също е в деликатна ситуация, защото САЩ са едни от най-важните съюзници в пакта. Така че и двете организации в момента се опитват да изготвят обща позиция и отговорът на Брюксел е извънредна среща на външните министри от ЕС в петък.

Върховният представител на ЕС по външна политика Жозеп Борел изрази съжаление, че Техеран обяви оттеглянето си от ядреното споразумение от 2015 година. Според него в момента то е по-важно от всякога. Борел обяви, че ще продължи да работи с всички участници в конфликта.

От Бавария, където е на партиен конгрес на своята партия, председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен също призова Иран да се върне към спазване на ядреното споразумение. Според нея ликвидирането на Сюлеймани от САЩ е станало след поредица от провокации от страна на сили, близки до Иран.

Генералният секретар на НАТО Йенс Столтенберг обяви след срещата с посланици на страните от НАТО, че тренировъчните мисии на пакта в Ирак засега са прекратени.

Йенс Столтенберг, генерален секретар на НАТО: НАТО има готовност да продължи отложените тренировъчни мисии в Ирак, щом ситуацията позволи това.

Американският посланик е разяснил на колегите си причините за убийството на генерал Сюлеймани. Столтенберг заяви, че акцията за убийството на Сюлеймани е решение на САЩ, а не на НАТО.

Той отказа да коментира как би реагирал Алиансът, ако САЩ поискат помощ от съюзниците си при евентуален конфликт с Иран.

Въпросът за евентуални санкции срещу Иран също не стои в Брюксел, защото както говорител на Европейската комисия днес каза, международната агенция за атомна енергия е тази, която се произнася за спазването на ядреното споразумение.

Мениджър

✓ Над 4 млрд. лв. ще бъдат средствата по ОПРЧР за следващия програмен период 2021-2027 г.

За първите два програмни периода са реализирани 315 операции

В Министерството на труда и социалната политика вече стартира активната работа по подготовката на следващия програмен период за ОПРЧР – 2021–2027 г. Ресурсът на програмата ще бъде увеличен с около 70%, което означава, че за инвестиции в умения и възможности за по-добро социално включване гражданите в България ще имат достъп до над 4 млрд. лв. Третият програмен период ще премине под знака на дигиталната трансформация, като първоначалните намерения са за инвестиция от 500 млн. лв., насочени към цифровата грамотност на населението. Програмата за Храните също ще бъде увеличена с около 70 %, а над 470 млн. лв. се очаква да са средствата за най-нуждаещите се.

По време на първия и втория програмен период над 2.5 млн. български граждани са получили възможност за по-добро образование, квалификация, реализация, започване на собствен бизнес и социално включване в общността. В предстоящия ще продължи работата с дълготрайно безработните лица, като резерв за гладния за кадри пазар на труда. Със средствата от Европейския съюз България успешно провежда редица ключови реформи, особено в социалната сфера, свързани с разгръщане на мрежа от услуги в общността или в дома за семейства, деца и възрастни. На близо 70 хиляди неактивни и безработни лица е осигурена заетост по операции на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, като над 62% от тях са младежи на възраст до 29 години. Около 70 хиляди лица в неравностойно положение са получили подкрепа с подобрен достъп до социални и здравни услуги, като близо 20 хиляди от тях са деца, включени в различни мерки за деинституционализация или мерки, подкрепящи ранното детско развитие.

Опитът на Управляващия орган на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ започва със сериозно предизвикателство да насочва инвестиции в широк кръг от сектори с належащи проблеми и нужди от реформи. В първия програмен период подкрепата се разгръща в сферите – пазар на труда, образование и учене през целия живот, социално включване и здравеопазване. В следващия, кръгът е по-тесен и с повече концентрация на специфичната подкрепа за заетостта и пазара на труда, социалното включване, социалното предприемачество, разширяване на възможностите за насърчаване създаването на собствен бизнес. В третия програмен период фокусът ще бъде върху качествените ефекти на инвестициите в сферата на пазара на труда и социалното включване.

През 2019 г. се навършиха 12 години от първата одобрена операция по програмата. ОПРЧР е първата оперативна програма, чрез която България започва да получава подкрепа от Европейските структурни фондове през 2007 г. От тогава за двата програмни периода са одобрени 315 операции.

✓ Трябва ни дързост, за да правим скъпи неща

ТОМИСЛАВ ДОНЧЕВ е заместник министър-председател от 2014 г. Преди това е бил министър по управление на средствата от ЕС, кмет на Габрово, програмен директор в Институт „Отворено общество“, изпълнителен директор на „Високотехнологичен бизнес инкубатор Габрово“, учител и редактор в местното радио. Той е с магистърска степен по философия и стопанско управление от Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, има диплома и по журналистика. Специализира политически науки в Полша, а също така подпомагане на стартиращи фирми в Института в Негев, Израел. През 2005 г. завършва курс по бизнес менторинг в Академията по бизнес менторинг в Оксфорд, Великобритания.

Българската икономика е в тийнейджърска възраст. Вече сме научили какво е пазарна икономика, научихме се да произвеждаме наново и да търгуваме, научихме се да се конкурираме на общия на пазар на ЕС, изнасяме все повече и повече преработена продукция. Сега, за да възмъжее, макар че икономика е в женски род, трябва да мигрираме на по-високо технологично ниво, казва вицепремиерът Томислав Дончев в специално интервю за годишното издание на МИТ ПРЕС "Първите в бизнеса - Поглед отвътре 2019"

- *Господин Дончев, кои са пречките пред ускорения растеж? Може ли българската икономика бързо да догони стандарта на европейските си партньори?*

- Пречи ни липсата на дълга традиция и скромните цели, понякога. Липсва ни способността или по-скоро дързостта да правим, да произвеждаме и да предлагаме скъпи и уникални неща – такива, каквито другите не могат.

– *Представете си как би изглеждала икономиката ни, ако нямаше корупция или нивата ѝ бяха пренебрежимо ниски?*

– Като интересен мач, при който няма съмнения в съдийството и крайния резултат. Това означава и по-приятна игра, и по-доволна публика (потребители).

– *Ножицата между бедни и богати е широко разтворена у нас. Какви са икономическите последици от това?*

– Бедността в България има ясни социални маркери – основно самотни възрастни хора, както и малограмотни или неграмотни лица. Проблемът с бедността не е само въпрос на ниски доходи и недоимък, точно в тези категории той означава и социална изолация. Поради тази причина трябва да бъдат продължени системните усилия нито едно дете в училищна възраст да не бъде извън класната стая. Затова поне основното образование трябва да стане задължително,

включително и чрез промени в конституцията. Необходими са ни и специални мерки, не само социални, и за самотните възрастни хора.

– *Посочете три икономически решения (политики или инициативи), които биха имали същия позитивен ефект, както с въвеждането на плоския данък?*

– На първо място, редуциране на административния товар, особено този, свързан с правенето на бизнес и нови инвестиции; второ – целенасочени инвестиции в професионално образование; и не на последно място – „интернационализация“ на българския бизнес.

– *Нуждаем ли се от нова икономическа парадигма предвид мрачните демографски прогнози за нацията ни?*

– Негативните демографски тенденции не са присъда, те са резултат от социално-икономическата разруха по време на прехода, както и пряк резултат от свободното движение на хора в рамките на ЕС. Дълго време България не излъчваше надеждна перспектива и много хора решиха да търсят по-добри възможности навън. Безспорен факт е, че икономиката трябва да се развива въпреки недостигащата работна сила. Но тази ситуация не трябва да се приема като необратима. Опитът на други страни със силна емиграция показва, че когато БВП на глава от населението достигне 70% от средноевропейския, се наблюдава вълна на „завръщане“. Сега българският брутен продукт на човек е 50% от средноевропейския. Недостиг на работна сила означава, че това, което днес сме произвеждали посредством труда на 100 души, утре трябва да го правим със 70. Добавете към това и ясната тенденция за ръст на разходите за труд и ще разберете, че вдругиден трябва да се справим и с 50 души. Това е изходът не само от дефицитите на пазара на труда, но и от скъсането с ниската цена на труда като основно конкурентно предимство.

Постига се както с традиционните мерки: механизация, автоматизация, роботизация, дигитализация, по-добра организация на производството (и предоставянето на услуги), така и със стремеж за миграция към продукти с по-висока добавена стойност. Ако искаме да сме богати, няма да стане само с увеличаването на мащаба (да произвеждаме повече), а като произвеждаме скъпи и уникални неща.

– *До каква степен е уместна намесата на държавата в икономиката и какъв дял от БВП трябва да се преразпределя от нея?*

– Преразпределителната роля на държавата не трябва да се променя през следващите години поради дълъг списък с причини. Държавата пряко и непряко има отговорности, свързани с икономическото развитие. Освен очевидните: поддържането на финансова стабилност, създаването на добри правила, които се спазват, гарантирането на ред и справедливост, по-добро образование, особено професионално, държавата има и по-пряко въздействие върху стопанските процеси. Тя инвестира милиарди, подпомагайки компании за закупуване на оборудване или други дейности. Точно това държавно финансиране (основно чрез средства от ЕС) трябва да има по-ясен фокус и да носи по-силен ефект от гледна точка на внедряването на иновации, дигитализация на икономиката и изобщо повишаване на конкурентоспособността на предприятията. Тук предстоят промени. Трябва да сменим и посоката на разговора. Най-важното не е колко пари даваме, а как чрез лимитираното финансиране, с което разполагаме, да натиснем лостовете на растежа.

– *Има ли държавни сектори, които незабавно трябва да бъдат реформирани и колко време би отнело това?*

– Реформите не са еднократно героично усилие, след което може да почиваме 10-15 години. Реформи трябва да се правят постоянно, защото животът тече бързо и ни кара да се променяме непрекъснато. В този ред на мисли много сектори трябва да бъдат реформирани. В държавните администрации трябва да настъпи тотална електронизация на процесите. В момента сме на средата на пътя, но скоро се надявам да достигнем крайната точка. Необходими са редуциране и симплифициране на режимите, свързани с обслужване на гражданите и бизнеса. Повишаване на капацитета на институциите да правят качествени политики, това често го забравяме и се фокусираме само върху техническата им работа, а най-важно е какви стратегически цели формираме и как ги следваме. Трябва да продължи реформата във ВиК сектора, да започне тази във здравеопазването, да напредне тази в съдебната система. Постоянни промени трябва да бъдат в системата на образованието – за да следва пулса на живота, ако може и да го изпреварва. След всички продуктивни неща, които се правят в основното и средното образование, трябва да се направи още много за професионалното и висшето образование... и т.н. Дълъг е списъкът.

– *Кои са най-големите нереализирани потенциали на българската икономика?*

– Българската икономика е в тийнейджърски възраст. Вече сме научили какво е пазарна икономика, научихме се да произвеждаме наново и да търгуваме, научихме се да се конкурираме на общия пазар на ЕС, изнасяме все повече и повече преработена продукция. Сега, за да възмъжее, макар че икономика е в женски род, трябва да мигрираме на по-високо технологично ниво, да скъсаме с ишлемарския модел на икономика, да не третираме ниските разходи за труд като основно конкурентно предимство. Естествено, имаме и много нереализирани възможности. Това, че нямаме дълга традиция в някои сфери, е лошо, но ни позволява да сме по-бързи и добри (напр. интернетът ни е по-добър), позволява ни да сме по-гъвкави. Имаме разностранни таланти, които могат да разсъждават извън клишето, което също би могло да бъде стопански капитал. Не сме доразвили потенциала си в сферата на селското стопанство и туризма. И в двете сфери трябва да опитаме да се качим на следващото стъпало в хранителната верига – например от добив и износ на суровини да мигрираме към повече преработени продукти – вино, храни. Не е развит напълно и потенциалът ни за културен, специализиран и СПА туризъм.

✓ 10 идеи, които ще бъдат определящи за новото десетилетие

С началото на новото десетилетие е трудно да си представим индустрия, която не е на прага на мащабната трансформация. Ето защо Fortune призова най-острите умове на планетата да анализират някои вълнуващи идеи, които ще оформят следващото десетилетие.

1. *Мариана Мацукато: Бизнесът и правителството ще работят отново заедно*

Признаците, че капиталовите пазари не функционират правилно, са навсякъде. Вземете корпоративната печалба - в дългосрочен план тя ще расте, но инвестициите намаляват. Сега помислете за нивата на неравенство в доходите и младежката безработица: младите хора с увреждания са лишени от уменията да се конкурират на пазара на труда, а компаниите се отчайват от квалифицирани работници.

Според Мариана Мацукато, икономист и основоположник на Института за иновации и публични цели на Калифорнийския университет в Лондон, подобни парадокси предполагат, че публичният и частният сектор са загубили връзка. Някога имаше доста добре координирано партньорство между тях, в което научноизследователската и развойна дейност, финансирана от държавния бюджет, спомогна за напредъка в ерата на космическата надпревара, а по-късно и в ерата на компютрите и интернет.

Мацукато предупреждава, че ако тази връзка не бъде възстановена, иновациите ще изтекат, растежът и печалбите ще пострадат, а неравенството ще се влоши. Публичният сектор не трябва да отстранява само пазарните провали. Той също така трябва да инвестира в някои от най-несигурните области с висока капиталова интензивност, преди компаниите да го направят. Трябва да се съсредоточим върху по-фокусирана система, която надхвърля стойността на акционерите. А това изисква промяна в системите за управление както на публичния, така и на частния сектор и как те са свързани помежду си.

2. Робърт Шилер: Икономиката ще се определя от модата за нови идеи

Икономиката ще стане по-малко механична. Повече внимание ще бъде отделено на разказването на истории и промяната на популярните идеи. И това ще даде тласък на опитите за манипулиране и управление на разказите. Това правят инстинктивно политиците. През 1933 г. Франклин Рузвелт казва, че единственото, от което трябва да се страхувате, е самият страх. През 20-те години Калвин Кулидж, който винаги активно развива пазара, заяви, че президентът трябва да вдъхне доверие. Макар че, може би той не е съвсем прав, защото завърши зле, ако си припомните 1929 г. и Голямата депресия.

Някои истории се повтарят. Преди повече от 2000 години Аристотел изложи идеята, че машините могат да заменят работни места. Сега го чуваме отново. Автоматизацията е модна дума през 50-те години. Всъщност спадът през 1957-1958 г. се наричаше „рецесия на автоматизацията“. От гледна точка на днешната история, съществува опасност от сериозно намаляване, както беше преди 10 години. Фондовата борса достигна нови рекордни нива, така че някои се притесняват. Но много икономически показатели остават силни. Никой не знае със сигурност какво ще се случи. Това е много подобно на 1929 г., когато нищо не подсказваше, че промените ще дойдат, но го направиха.

3. Клаус Шваб: Ще се появи „златният стандарт“ на цифровите валути

През следващото десетилетие може да се появи напълно нова форма на пари - stablecoin. Ако това се случи, населението на света ще може да се справи без банки и за всички ще функционира стабилна финансова система. Блокчейн експериментите във финансовия сектор вече доведоха до развитието на цифрови валути като Bitcoin и Ethereum. Но те са неефективни и са подложени на значителни колебания и злоупотреби. Освен това те са трудни за използване в ежедневието и само няколко търговци на дребно ги приемат като начин на плащане.

Златният стандарт за цифрови валути все още не се е появил. Реалната възможност е основните гаранции на финансовата система, като централни банки и правителства, да допринесат за развитието на наднационална форма на пари. Новата валута би могла да улесни международните плащания и да включва хора и малки предприятия, които нямат банкови сметки във финансовата система.

Като цяло тази перспектива трябва да помогне не толкова на Ню Йорк, Лондон, Сингапур или Токио, където повечето хора и предприятия имат достатъчно начини за бизнес и прехвърляне на пари. Той трябва да помогне на онези, които нямат достъп до банкови услуги в страни като Индия, Индонезия, Етиопия или Конго. Stablecoin ще им помогне да се присъединят към финансовата система. Може би, от времето на Бретън Уудс не е имало нищо по-вълнуващо.

4. Андрю Макафи: Капитализмът ще спаси планетата

В индустриалната ера икономиката растеше за сметка на земята. Добивът е пряко свързан с натрупването на богатство: засиленият добив на метали, обезлесяването и изгарянето на битум доведе до по-голям просперитет. Капитализмът се превърна в почти обидна дума.

Андрю Макафи, главен сътрудник в училището по мениджмънт MIT Sloan, вярва, че това се променя. Той смята, че капитализмът е отчасти решение на собствените му проблеми: в САЩ „вече не източваме земята“.

„Ние го използваме по-малко, дори ако растежът ни продължава“, казва Макафи. Нивото на замърсяване в развитите страни се намалява ежегодно. Използването на електроенергия в Америка остава практически непроменено от десетилетие, въпреки че растежът продължава. Според Макафи компаниите „страдат от жестока конкуренция“ заради капитализма. Мнозина се борят да използват по-малко ресурси и енергия, което също струва пари.

В същото време иновациите в цифровите технологии предоставят по-чисти и по-ефективни алтернативи на материални стоки. Например смартфон. Колко по-малко камери и видеокамери, секретарки и факсове се произвеждат сега?

„Смартфоните ни улесняват да обикаляме планетата. Това не означава, че човечеството може да остане самодоволно. Без регулиране капитализмът ще бъде „ненаситен“. Той ще унищожи морските видри, тигри, носорози и сини китове, ако позволим“, казва Макафи.

Той смята, че правителствата трябва да защитават застрашените видове и да правят замърсяващите технологии по-скъпи от зелените. Те трябва да наложат въглероден данък или дивиденди, които предприятията ще трябва да плащат на гражданите, в зависимост от количеството емисии на въглероден диоксид, отделено от фирмите.

5. Пол Колиър: Бизнесът ще поеме отговорност за спасяването на капитализма

Вярвам в капитализма. Това е единствената система от 10 хиляди години, която успя да повиши стандарта на живот. Но тя не работи на автопилот. Периодично тя слиза от релсите и падаме. Обществото се нуждае от много различни организации, които носят морална тежест. Хората естествено се събират в групи, а най-важната група на Земята е фирмата. Фирмите трябва да носят морална отговорност за своята дейност. През по-голямата част от човешката история те са правили това.

Но нещата са се променили от 70-те години на миналия век, когато Милтън Фридман заяви, че единствената цел на фирмата е да печели акционерите. Ето защо след 30 години Business Roundtable, сдружение с нестопанска цел, най-накрая има смелостта да каже: „Просто не го правим!“ Сега е моментът да поговорим сериозно.

Измерването на постиженията на компаниите има значение, защото ако е важно само едно - печалбата, тогава в крайна сметка само ще я получите. Ако една от целите на конкретната компания е да помогне на хората в Африка, тогава най-добрите краткосрочни показатели са работните места, които създава в страната, плащането на данъци към правителството и дългосрочните - дали тази компания насърчава други компании да създават или да се развиват.

По отношение на организационната култура лидерството е изключително важно. Ако погледнем емблематичните японски компании, изпълнителният директор и висшето ръководство са облечени като обикновени работници, ядат в трапезарията като обикновени работници, за да могат да използват думата „ние“ и никога не би хрумвало на никого да му се смее. Ако определен генерален директор иска да създаде усещане за общност, той може да намали заплатата си, да пътува в същия клас като служителите, да се храни с служителите - всъщност да направи лична жертва.

Няма готови рецепти, които биха спасили обществото. Обществото трябва да се спаси и докато не бърза да коригира нещо. Но ако не направите това, нашите деца ще живеят в болно общество.

6. Дженифър Дудна: Геномиката ще преобърне медицината и системата за профилактиката на здравето с главата надолу

Професор от Калифорнийския университет в Бъркли и световноизвестен биохимик Дженифър Дудна е един от пионерите на технологията за корекция на гените, която може да се използва за борба с широк спектър от състояния - от рак до кръвни заболявания и много наследствени заболявания. Но тази геномна революция също поставя основни въпроси за етиката и цената на тези операции пред потребителите.

Дудна отбелязва, че след 10 години могат да се очакват по-добри прогнози по отношение на резултатите за здравето на хората въз основа на изследването на техните гени. Освен това не трябва да забравяме, че корекцията на генома се използва за профилактика и не само за лечение на съществуващи заболявания.

През следващото десетилетие ще видим нарастващи глобални усилия за разработване на подходящи правила за използване на корекция на генома. И тук ще се вземе предвид не само репродуктивното здраве на човека, но и селското стопанство. Това е област, в която има много възможности за редактиране на генома, но към това също трябва да се подхожда с повишено внимание.

Ако говорим за това кога в САЩ ще одобрят първото лекарство на базата на CRISPR, Дудна отбелязва, че вероятно ще е след 10 години. За тези, които работят в тази област, е невероятно интересно да видят последните съобщения за разработки, използващи CRISPR за лечение на рак и лечение на кръвни заболявания.

Също така трябва да се обърне специално внимание на въпроса за разходите и достъпа. Как да направим корекциите на генома достъпни за възможно най-много хора по целия свят? Голяма част от това трябва да се случи в резултат на допълнително технологично развитие - не толкова от страната на CRISPR, колкото от това как произвеждаме молекулите, които се използват за редактиране на гените и как доставяме тези нови лекарства.

В рамките на 5 години ще бъде възможно да се правят почти всякакви промени или да се редактира всеки геном във всеки едноклетъчен организъм. Сега това е възможно в лаборатория. Може би ще мине повече време, преди да се появи възможността за извършване на такива промени в генома на тялото при реални пациенти. Следващата стъпка е разработването на начини за ефективно предоставяне на тези инструменти за редактиране на гени.

7. Джон Маки: Месото в епруветка ще промени начина, по който се храните

През следващото десетилетие диетата ще става все по-индивидуализирана - веганска, кетогенна, без глутен. Масовият пазар все още съществува, но се свива. Компаниите губят продажби на традиционни потребителски стоки. Едно нещо, което може да бъде изненадано, е, че увеличаването на производството на месо на растителна основа не зависи от здравето или дори от етиката на храненето на животните. Това се дължи на факта, че милениалите искат да се хранят по-рационално. В исторически план това е напълно ново явление.

Ние сме в най-иновативния цикъл в историята. Има огромни количества капитал и всяка добра идея вече е по-лесна за получаване на финансиране и бързо разпространение по целия свят. Резултатът беше едно нововъведение - месо в епруветки. В дългосрочен план това ще бъде нещо повече от месо на растителна основа, което няма вкус на месо без специална обработка. Но месото от епруветки на базата на клетки може да промени цялата планета.

Тази тенденция ще се промени през следващото десетилетие. Той е не само по-етичен или по-малко вреден за околната среда, но и по-евтин. Човечеството винаги е в надпреварата заради нарастването на населението и липсата на ресурси, а не поради иновации като месо в епруветки. Но засега иновациите печелят.

8. Ричи Етвару: 31-то човешко право трябва да бъде правото на достъп до вашата здравна информация

Има проблем с фундаменталната липса на доверие между потребителите и корпорациите и това недоверие не е изненадващо. Продавачите могат да злоупотребяват с данните и да твърдят, че имат съгласието на потребителя. В крайна сметка те подписват договор, позволяващ на компаниите да правят това, смята компанията.

Потребителите трябва да имат по-добри начини за взаимодействие, като това може да включва приложения за различни отрасли - от пътуване с въздушен транспорт до здравни грижи, и това създава идеята за 31-вото право на човека да притежава собствени данни, в допълнение към 30-те права, приети от ООН през 1948 г.

В бъдеще такива отрасли като здравеопазването компаниите няма да купуват данни, само за да ги притежават, те ще ги наемат за по-нататъшна употреба. Целостта на данните се срива много бързо, а доверието се унищожава с появата на всяка следваща страна във веригата на доставки. Те споделят тези данни с полицията, правителството или здравноосигурителното дружество, което след това ги модифицира, защото ние не предприемаме достатъчно стъпки. Сега потребителите разбират какво всъщност се случва. Екосистемата на търговските партньори следва да бъде по-прозрачна и да не е хищна по отношение на данните за потребителите. 30-те права на човека не се занимават с въпроса за поверителността на данните, което е жизненоважно.

9. Джейми Димън: Бъдещето на работата е умения, така че спрете да се притеснявате за висше образование и степен

4-годишното висше образование не е единственият начин за добре платена работа. Това е остарял стереотип и отчасти е виновен, че задържането на растежа на Америка и блокира достъпа на много хора до възможности. Реалността е следната: бъдещето на работата зависи от уменията, а не само от нивото на вашето образование. Технологиите променят начина, по който работи, така че трябва по-ефективно да осигурите пътя към добрата работа, до която всички трябва да имат достъп. Като начало това е възможно, само ако бизнесът и преподавателите в коледжите си сътрудничат при разработването на учебни програми и курсове. Така студентите получават възможност да комбинират обучение и практика точно на работното място. Този подход отдавна дава своите плодове във Вашингтон. Работодателите работят с гимназии, колежи в общността и университети, за да подготвят студенти за високоплатени технологични работни места, включително 30 000 работни места за киберсигурност само в Северна Вирджиния.

13 милиона различни студенти годишно учат в държавните колежи, но често са пренебрегвани, въпреки че биха могли да бъдат безценни източници на талантива работна сила.

На фона на приблизително 7 милиона свободни работни места и 6 милиона безработни в Съединените щати, хората с криминален произход имат същото право да получават умения и добра работа като всички останали. Струва си да се премахнат бариерите пред тяхната заетост чрез разширяване на достъпа до безвъзмездни средства и финансова помощ, елиминирайки криминалните изисквания от миналото в молбите за работа.

10. Рут Уилпман: Жените са двигателят на прогреса

Въпреки че постигнахме известен напредък в областта на равенството в професионалния живот, ето какво наистина изяснихме: „Жени, вашите традиционни женски норми не са толкова ценни или полезни, колкото мъжките. Трябва да се стремим към това, което мъжете правят и ценят“.

Създадохме културно изравняване. Упоритостта е по-важна от благоговението; възискателността е по-важна от слушането. Трябва да помолим мъжете да се отдръпнат, да слушат повече и да бъдат послушни. Вместо да напомняме на жените да спрат да се извиняват, трябва да накараме мъжете да се извиняват повече, когато правят грешки!

През последните 10 години бремето на самоусъвършенстването падна върху жените. Ако е възможно мъжете да възприемат женските норми като ценни и важни като мъжките, това ще бъде истинска стъпка към истинското равенство. Компаниите трябва да поемат отговорност за неравенството между половете. Тогава обществото ще започне да се концентрира върху мъжете, преобразяващи този свят, вместо да установява нормите на мъжете, които диктуват стандартното поведение за всички.

✓ Тежък старт на годината за финансовите пазари. Ще се превърне ли в тенденция?

Ликвидирането на иранския генерал Касем Солеймани попари надеждите за добър пазар и стабилни борси през новата година.

Златото достигна рекордни цени от 2013 година насам. Паладият също поскъпна до своеобразен рекорд. Брентът достигна почти 70 долара за барел, а първокласните облигации повишиха стойността си.

Реакцията на финансовите пазари бе еднозначна - заложи се на сигурните активи, сред които винаги са именно златото, петролът и швейцарският франк. Рисковите активи от друга страна започнаха да се избягват, а цените на акциите спадат. Wall Street отчете рекордно ниво в четвъртък.

В Европа загубите по фондовите борси достигнаха до почти 1%. В същото време цената на керосина се повиши, което доведе до огромни загуби в една от най-големите авиокомпани Lufthansa - почти 1/10 от стойността на компанията, както и в други авиокомпани, но там загубите бяха по-малки.

Най-засегнати от спора между САЩ и Иран се оказаха суровините. Инвеститори и търговци изразиха притеснение, че може да се стигне до недостиг на доставки, тъй като Ормузкия проток край Иран е важен маршрут за транспортирането на петролни танкери, а в момента се намира в активната зона на конфликта.

Има ли риск от ескалация на напрежението и съответно до влошаване на ситуацията?

САЩ и Иран не за първи път са в конфликт. Досега винаги са успявали да го разрешат по дипломатичен начин. Благодарение на подобен тип експертни анализи, появили се часове след смъртта на Солеймани, в петък ситуацията с пазарите се поуспокои.

Финансисти и мениджъри обаче коментират, че нестабилността, белязала началото на годината, може да превърне в тенденция многобройни и краткосрочни движения на фондовите борси. Ако конфликтът между двете държави продължи или ескалира през предстоящата седмица, финансовите пазари вероятно ще бъдат силно засегнати. Реакцията на инвеститорите и останалите политици по света също ще предвещават хода на пазарите.

✓ Индексите на водещите фондови борси в Европа остават в червената зона

Основните индекси на водещите европейски фондови борси продължаваха да трупат загуби в началото на вчерашната търговия заради геополитическото напрежение в Близкия изток, според „Маркетуоч“, съобщи БТА.

Парижкият CAC 40 спадна с 0,92 на сто до 5988,69 пункта.

Франкфуртският DAX се понижи с 1,48 на сто до 13 023,19 пункта.

Лондонският FTSE-100 изгуби 0,60 на сто и малко след началото на сесията бе на равнище 7576,37 пункта.

✓ Бизнес активността в Еврозоната близо до стагнация

Бизнес активността в Еврозоната е останала почти без промяна в края на миналата година, като съживяването в сектора на услугите само частично е компенсирало продължаващия спад в производството, съобщава Ройтерс, цитирано от БТА.

Индексът на мениджърите по доставките (PMI) на компанията за финансова информация Ай Ейч Ес Маркит (IHS Markit), който е определян като надежден ориентир за състоянието на икономиката, се е повишил до 50,9 пункта през декември спрямо 50,6 пункта през ноември.

Най-новите данни надминават предварителните оценки, според които през декември не е отчетена промяна, но остават близо до разделителната граница от 50 пункта. Стойностите над този символичен праг сочат растеж, а под него - спад. Още един месец на вяла бизнес активност през декември дооформя най-лошото тримесечие на еврозоната от 2013 година. Данните за индекса сочат, че еврозоната ще има затруднения да постигне растеж над 0,1 на сто през последните три месеца на 2019 година, посочва Крис Уилямсън, главен икономист на Маркит.

Анкета направена от Ройтерс през декември, сочеше, че очакванията са за растеж от 0,2 на сто.

Индексът на мениджърите по доставките в сектора на услугите се е повишил до 52,8 пункта спрямо ноемврийските 51,9 пункта, а предварителната оценка беше за 52,4 пункта. Индексът на мениджърите по доставките в промишлеността, отчете миналата седмица, свиване за 11-и пореден месец през декември.

Постигнатият растеж в сектора на услугите означава, че компаниите са най-оптимистично настроени за предстоящата година от май. Композитният индекс на мениджърите по доставките за бъдещите очаквания е скочил до 59,4 пункта спрямо 57,9 пункта.

[БНР](#)

✓ Цветослав Цачев: На световните пазари няма паника, но има предпазливост

Интервю на Марта Младенова с Цветослав Цачев в предаването „Преди всички“

„На световните пазари преобладава оптимизъм, но има и прекалено много „ако“, които така са се подредили, че могат да направят годината много добра, но могат да доведат до много сериозни размествания по пазарите и то много негативни по отношение на всички видове активи“. Това коментира пред БНР икономист Цветослав Цачев и допълни:

„На глобалните пазари този оптимизъм е довел до много високи цени. Ако не видим покачване на корпоративните печалби, рискуваме инвеститорите да бъдат много разочаровани и да видим сериозни спадове на пазарите. И говорим за спад от 15-20%, и то в рамките на няколко месеца. Друго голямо „ако“ е търговската сделка между САЩ и Китай. И още едно голямо „ако“ е какво ще се случи с инфлацията“.

В предаването „Преди всички“ Цветослав Цачев допълни:

„Няма паника, но си личи, че предпазливостта съществува. Няма да се учудя още първото тримесечие да видим по-силни спадове на пазара“.

По думите на икономиста индустрията в световен мащаб е в рецесия, с изключение на Китай, където се забелязва известно съживяване:

„Но това не е достатъчно да избута икономиката в глобален мащаб. Сега се разчита основно на това, че потребителите харчат пари. Това е проблем, защото, например, потребителите в САЩ са задължени много. В световен мащаб има прекалено много дълг“.

Според Цачев кризата е това, което изчиства неравновесията най-бързо:

„Имам чувството, че всичко се работи на парче... Въпросът не е да се наливат пари в икономиката, а да започне плавен преход от ситуацията в момента – растеж, който се дължи на дълговете, към стабилен икономически растеж и по-различна икономика“.

По думите на икономиста най-големият проблем на нашата страна е, че „имаме нужда от много инвестиции за подобряване на качеството на живот и на бизнеса, за да може да се покачи производителността на труда“.

✓ Британските депутати подновяват дискусиите по Брекзит

Британските депутати днес ще подновят подробното разглеждане на законодателството, необходимо за прилагане на предоговорената сделка за Брекзит на премиера Борис Джонсън.

Изборната победа на Борис Джонсън означава, че споразумението за излизане от ЕС би трябвало да бъде прокарано в парламента без проблеми, след като депутатите в Камарата на общините го подкрепиха на първата фаза миналия месец. Законопроектът покрива плащанията по „развода“ с ЕС, правата на гражданите и уреждането на митническите въпроси за Северна Ирландия. Обединеното кралство би трябвало да напусне ЕС на 31 януари. Предшественничката на Борис Джонсън – Тереза Мей – не успя при няколко опита да прокара нейната сделка за Брекзит, което доведе до оставката ѝ.

След като преди коледната ваканция депутатите дадоха предварително одобрение на сделката на Борис Джонсън с убедително мнозинство от 124 гласа, сега законопроектът навлиза във следващата фаза, известна като разглеждане по комисии.

Това ще стане в рамките на три дни, след което ще бъде изпратен в Камарата на лордовете. Днес депутатите ще обсъдят 11-месечния преходен период след 31 януари, по време на който Обединеното кралство престава да е страна-членка на ЕС, но продължават да следва правилата на организацията и да прави бюджетни вноски.

Целта на преходния период е да се даде време за договаряне на бъдещите отношения.

[В. Банкеръ](#)

✓ Данаил Кирилов и Херо Мустафа обменят ноу-хау за върховенството на закона

Посланикът на САЩ в България Херо Мустафа се среща с министъра на правосъдието Данаил Кирилов и неговите заместници, за да обсъдят въпроси, свързани с върховенството на закона. Това се случва преди срещата за стратегическия диалог между САЩ и България на 8 януари.

На днешната среща присъства и Пол Веки, регионален директор за Централна и Източна Европа / Близкия Изток в Службата за развитие, подпомагане и обучение на чуждестранни прокурори.

Участие взе и Джесика Ким, новият постоянен съветник по юридическите въпроси към Посолството на САЩ. Ким пристигна миналия месец, за да заеме поста си на постоянен юридически съветник за България и Румъния към Министерството на правосъдието на САЩ. Тя ще отговаря за предоставянето на помощ за правосъдната система, за изграждане на капацитет в борбата срещу обществената корупция, прането на пари и организираната престъпност.

Двете страни се споразумяха да развият диалог и да споделят ноу-хау за по-голяма независимост на съда и отчетност на прокуратурата.

[Investor.bg](#)

✓ Нови 25 трамвая и 30 тролея ще бъдат в движение в София през 2020 г.

С новата доставка тролеите ще бъдат изцяло подновени

Продължава модернизацията на столичния градски транспорт през 2020 г. До края на януари се очаква да приключат две от процедурите за закупуване на нови 25 трамвая и 30 тролея. През миналата седмица в София пристигнаха и последните 7 нови електрически автобуса, които са част от проект, опериран от „Столичния електротранспорт“, съобщи БНР.

Всички 15 електробуса от първия етап на проекта на Столичния електротранспорт вече са в София. По линия 123 вече се движат и първият от тях. След като изтече договорът на външния оператор, линията беше поета от общинското предприятие. Всички останали - и по линии 84 и 184, ще бъдат пуснати в движение до началото на месец март, съобщиха кметът на София Йорданка Фандъкова.

До средата на годината ще бъдат пуснати в движение всички 13 нови трамвая. Те пристигат поетапно и след като бъдат подготвени за движение, всички ще обслужват пътуващите по линия 18. По този начин ще се направи поредна крачка към по-екологичен транспорт като една от мерките за по-чист въздух.

С новата доставка тролеите ще бъдат 100% подновени.

Продължават процедурите и за нови 82 електробуса. Едната процедура е за 30 електробуса с възложител "Столичен електротранспорт". За нея са подадени оферти от 5 участници, като 4 от тях са европейски компании. Веднага след като бъде отстранена и техническата грешка, която спря процедурата за закупуване на малки електробуси като довеждащ до метрото транспорт, ще бъде пусната нова поръчка, допълни Йорданка Фандъкова.

[В Дума](#)

✓ Бонус-малус може да влезе в сила само за леките коли

Въвеждането ѝ за автобусите и камионите е възможно да се отложи

Възможно е системата бонус-малус да влезе в сила първо за леките автомобили, а впоследствие за камионите и автобусите. Това каза председателят на Комисията за финансов надзор (КФН) Бойко Атанасов пред БТВ. Коментарът му е по повод думи от края на декември миналата година на председателя на Конфедерацията на автобусните превозвачи Магдалена Милтенова, че е абсурдно, ако един от шофьорите на даден автобус или камион има извършени нарушения, заради него на превозното средство да се начислява най-висок малус. Тя напомни, че при класическата бонус-малус система, малус се начислява постепенно, на база натрупани констатирани нарушения.

"До 15 януари ще бъдем проактивни с Министерството на вътрешните работи и Министерството на транспорта да изготвим окончателния вариант на наредбата за новата система, за да отговорим на обществените изисквания", каза Бойко Атанасов и подчерта, че системата бонус-малус може да влезе в сила поетапно - първо за леките автомобили и по-късно за тежкотоварните. "Аз се ангажирам, че специално за тежкотоварните автомобили и автобусите ще бъда проактивен, ще направим среща със съответните асоциации и вярвам, че ще намерим диалог към правилното решение. Възможно е системата ДБонус-малусУ да влезе в сила поетапно, ние сме готови на всякакъв вариант, важното е системата да бъде работеща", заяви председателят на КФН.

Атанасов каза, че въвеждането на новата система за изчисляването на премията за задължителната застраховка "Гражданска отговорност" е ангажимент на България по националната програма за реформи "Европа 2020". Държавата ни е вече единствената в ЕС, която няма такава системата.

Между 5 и 7 години ще са необходими за получаването на бонус по новата система и съответно за понижаване на премията за застраховка "Гражданска отговорност", докато "малусът", или поскъпването на застраховката, ще се случва веднага. КФН е предложила два варианта за бонус-малус - с 15 и 20 скали. Ако се приеме тази с 15, бонусът ще идва след 5 години, а ако се приеме тази 20 - след 7 години.

На въпрос справедливо ли е поевтиняването на задължителната застраховка да се случва след толкова години на фона на заложеното незабавно поскъпване в случай на нарушения Атанасов отговори: "Справедливо ли е това, че в момента добросъвестните водачи плащат толкова, колкото и недобросъвестните? Справедливо ли е, ако правим промяна в поведението като цяло за плащане от сегашното положение? Справедливо ли е, ако имаме възможност да спасим човешки живот, да не се опитаме да го направим?" "Ние говорим за 5 до 7 години, но всъщност, гледайки скалата, през първите 2 години ще се взимат 20% от бонуса, като след това премията ще се понижава с по 1%", добави председателят на КФН.

Неговата теза е, че трябва всеки шофьор, независимо дали е собственик или просто водач на превозното средство, да носи персонално своята отговорност. Извън това правило собственикът на даден автомобил ще носи отговорност единствено, ако позволи водач, който не е вписан в застраховката "Гражданска отговорност" на колата, да я шофира. При продажба на автомобила натрупаните бонус или малус точки няма да се унаследяват от новия собственик.

[Economy News](#)

✓ Излишък и недостиг на кадри

Аализ на ЕК идентифицира в кои професии и сектори на трудовия пазар в страните от Европейския съюз се наблюдава недостиг/излишък на кадри. Проучва се дали съществува регионално групиране, както и потенциала за преодоляване на несъответствията (mismatch) на пазара на труда чрез трансфери на работници от региони с излишък в определена професия към такива с недостиг. Изследването обръща специално внимание на половото разпределение спрямо най-търсените и най-предлаганите професии. Докладът се позовава на данните предоставени от националните агенции по заетост и анализ на Европейското проучване на работната сила (LFS). Авторите разполагат с информация за недостига на кадри в 23 европейски държави, но само 19 страни са обявили в кои сфери се наблюдава излишък на кадри. Данните за българския пазар на труда са включени по отношение ѝ на двата показателя.

На общоевропейско ниво недостиг на квалифицирани работници се наблюдава най-често при занаятчийските професии и тези, изискващи специални технически умения. Масово се търсят заварчици, дърводелци, водопроводчици, зидари, както и различни видове механици, инженери, ИТ специалисти и работници в сектора на услугите като готвачи и сервитьори. Има изявен недостиг и на общопрактикуващи лекари и медицински сестри.

Що се отнася до излишъка на кадри, резултатите потвърждават очакванията, че той е най-осезаем при професиите, изискващи по-ниска квалификация и технически умения. Цели осем от изброените длъжности са чиновнически. Наблюдава се и значителен брой държави, отчели твърде висок брой специалисти по хуманитарни науки, като философи, политолози и социолози. Любопитно е, че пет страни информират за излишък на счетоводители, което е една от най-търсените професии в други държави.

Авторите на изследването установяват малък брой професии - едва 24, които са класифицирани едновременно като такива с излишък и с недостиг на кадри в страни попадащи в изследването. С други думи, възможността за прехвърляне на кадри от региони с излишък на даден тип работници към такива с недостиг е ограничена. Най-добри шансове за подобен трансфер има при готвачите, счетоводителите, маркетинг специалистите, строителните работници, продавач-консултантите и прогимназиалните учители, като при тези професии съществува възможност за обмен на работна сила между от 3 до 5 държави.

Изследването разкрива и ясно полово сегментиране. Професиите, които се свързват с най-сериозен недостиг на кадри, като учени, инженери, техници, математици и ИТ специалисти, са доминирани от мъже. Същевременно, жените са мнозинство в чиновническата сфера, където масово се наблюдават излишъци. Авторите считат, че този дисбаланс би могъл да бъде източник на решението на проблема с несъответствията на пазара на труда, ако усилията се насочат към обучение и преквалификация за създаване на технически умения при жените от свръхпредлаганите професии